

TAMPEREEN SEUDUN TYÖVÄENOPISTO

Opetussuunnitelma

Käsityön taiteen perusopetus aikuisille

Laaja oppimäärä

TAMPERE
TYÖVÄENOPISTO

Opetussuunnitelma

1.	TOIMINTA-AJATUS	3
2.	ARVOT, OPPIMISKÄSITYS, OPPIMISYMPÄRISTÖ, TYÖTAVAT	4
2.1	Arvot	4
2.2	Oppimiskäsitys	4
2.3	Oppimisympäristö	5
2.4.	Työtavat	5
3.	TOIMINTAKULTTUURI	6
4.	OPINTOJEN RAKENNE JA LAAJUUS	7
5.	OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET	8
6.	PERUSOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET	8
7.	SYVENTÄVIEN OPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET	12
8.	OPPIMISEN ARVIOINTI	15
8.1	Arvioinnin tehtävä	15
8.2	Arviointi perusopinnoissa	15
8.3	Arviointi syventävissä opinnoissa	16
9.	ARVIOINNIN KOHTEET JA KRITERIT	16
9.1	Perusopintojen arviointikriteerit	16
9.2	Syventävien opintojen arviointikriteerit	17
10.	OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN	18
11.	OPISKELIJAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET	18
12.	YHTEISTYÖ	18
13.	TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN	19

1. TOIMINTA-AJATUS

Tampereen seudun työväenopisto on perustettu vuonna 1899 ja on yksi Suomen suurimmista opistoista. Tampereen seudun työväenopisto on Tampereen kaupungin omistama vapaa sivistystyön oppilaitos, joka kuuluu kaupungin kulttuuri- ja vapaa-aikapalveluihin. Työväenopisto toimii Tampereen ja Ylöjärven alueella järjestäen vuosittain yli 2000 kurssia. Monipuolisilla opetuspalveluilla työväenopisto tukee elinikäistä oppimista ja itsensä kehittämistä. Työväenopistossa voi opiskella muun muassa filosofiaa, historiaa, yli 20 eri kieltä, kirjallisuutta ja kirjoittamista, kulttuurien tuntemusta, kuvataidetta, kädentaitoja ompelusta taontaan, liikuntaa, musiikkia, psykologiaa, puutarhanhoitoa, ruuanlaittoa, tanssia, teatteria, tietotekniikkaa ja viestintää.

Pidempikestoista opetusta tarjoaa aikuisten käsityön taiteen, lasten ja nuorten sana- ja teatteritaiteen sekä lasten, nuorten ja aikuisten kuvataiteen perusopetus. Aikuisille on suunnattu myös kolmivuotinen kirjoittajakoulu.

Tampereen työväenopisto ja Ylöjärven työväenopisto yhdistettiin Tampereen seudun työväenopistoksi 1.1.2013. Aikuisten käsityön taiteenperusopetus käynnistettiin Ylöjärven työväenopistossa syksyllä 2002. Aikuisten taiteen perusopetuksen käsityön ja kuvataiteen laajan oppimäärän opetussuunnitelma on uudistettu edellisen kerran vuonna 2018 uusien opetussuunnitelman perusteiden mukaan.

Tampereen seudun työväenopiston järjestämät käsityön taiteen perusopetuksen opinnot toteutetaan laajan oppimäärän mukaan. Opinnot perustuvat Opetushallituksen antamiin taiteen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin. Opintoihin sisältyy Ylöjärvellä pidettävää lähiopetusta sekä itsenäistä opiskelua. Taiteen perusopetusta säätelee Laki taiteen perusopetuksesta (633/1998) ja asetus taiteen perusopetuksesta 813/1998 sekä Opetushallituksen 20.9.2017 antamat opetussuunnitelman perusteet.

Taiteen perusopetuksen tehtävänä on tarjota opiskelijalle mahdollisuuksia opiskella taidetta pitkäjänteisesti, päämäärätietoisesti ja omien kiinnostuksen kohteiden suuntaisesti. Opetuksella edistetään taidesuhteen kehittymistä ja elinikäistä taiteen harrastamista. Taiteen perusopetuksen tehtävänä on rakentaa kestävää tulevaisuutta taiteen keinoin. Opetus perustuu moniarvoiselle ja uudistuvalla kulttuuriperinnölle. Opetuksessa vahvistetaan opiskelijan omaehtoisen ilmaisun, tulkinnan ja arvottamisen taitoja.

Käsityön laajan oppimäärän tehtävänä on vahvistaa opiskelijan käsityön, muotoilun ja teknologian osaamista. Päämääränä on innostaa opiskelijaa oivalluksiin, mielikuvitukseen ja tekemisen iloon, jotka luovat perustan tavoitteelliselle, monimateriaalista osaamista ja ilmaisua kehittäväälle luovalle käsityölle. Opinnot harjaannuttavat ja opintojen edetessä syventävät opiskelijan käsityötaitoja ideoinnissa, tavoitteellisessa suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa, joiden avulla syntyy ratkaisuja, tuotteita, teoksia ja palveluja elinympäristön haasteisiin.

Opetuksessa rakennetaan yhteyksiä kulttuuri-, taide- ja elinkeinoelämän kanssa. Opinnoissa tarjotaan mahdollisuuksia käsitellä suomalaista kulttuuriperintöä, kulttuurin moninaisuutta ja globaaleja kysymyksiä. Opiskelijan omaa suhdetta käsityöhön ja kulttuurista osallisuutta syvennetään kannustamalla häntä havainnoimaan, pohtimaan ja tulkitsemaan esineitä, ympäristöä ja yhteiskunnallisia ilmiöitä sekä tarjoamalla hänelle välineitä itsensä ilmaisemiseen ja kannanottamiseen käsityöllisin keinoin. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti paikallisia kulttuuripalveluita ja muita resursseja.

Tampereen seudun työväenopiston vahvuus on ammattitaidossa, mahdollisuudessa tarjota opetusta kattavasti käsityön ja taiteen eri osa-alueilta, pitkästä kokemuksesta sekä hyvissä yhteistyösuhteissa taidealan laitoksiin. Tampereen kaupunki ylläpitäjänä sekä Tampereen vilkas kulttuuritarjonta antaa hyvän pohjan toiminnalle.

Tässä opetussuunnitelmassa esitellään käsityön taiteen perusopetuksen järjestäminen aikuisille laajan oppimäärän mukaan.

2. ARVOT, OPPIMISKÄSITYS, OPPIMISYMPÄRISTÖ JA TYÖTAVAT

2.1 Arvot

Taiteen perusopetus rakentuu ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kulttuurien moninaisuuden kunnioitukselle. Ihminen rakentaa elämäänsä toimimalla vuorovaikutuksessa muiden ihmisten ja ympäristönsä kanssa. Taiteen perusopetus perustuu käsitykseen jokaisen ihmisen ainutlaatuisuudesta ja arvokkuudesta yksilönä ja yhteisöjen jäsenenä. Opetuksessa edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja kunnioitetaan sukupuolen moninaisuutta. Opetus tukee ihmisenä kasvamista ajattelun taitoja ja luovuutta kehittämällä.

Taiteeseen sisältyvät esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden kysymykset ohjaavat pohtimaan ja arvioimaan, mikä elämässä on merkityksellistä ja arvokasta. Taiteen perusopetuksessa luodaan pohjaa sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväälle tulevaisuudelle.

Käsityön laajan oppimäärän opinnoissa korostuu opintojen pitkäkestoisuus, tavoitteellisuus, työpajamaisuus ja ilmaisun kehittäminen käsityön eri osa-alueilla. Opiskelija toimii tekijänä, vastaanottajana ja tulkitsijana. Hän oppii seuraamaan omien taitojen karttumista ja arvostamaan käsityöllistä työskentelyprosessia. Käsityön opinnot ohjaavat opiskelijaa analysoimaan, tulkitsemaan ja arvioimaan visuaalista kulttuuria.

Taiteella ja käsityöllä on tärkeä merkitys ihmisen tasapainoisessa kehityksessä. Taiteellisessa toiminnassa mahdollistuu omin käsin tekeminen, aistitietous, joka on yksi ihmisenä olon perustarve. Sanallistamisen lisäksi maailmaa voi lähetystä visuaalisen havainnoin ja ajattelun kautta kuvan kieltä käyttäen.

Laaja-alaisen ajattelun kehittämisen lisäksi opetus vahvistaa kaikilla elämänoilla tarvittavaa luovaa ongelmanratkaisukykyä sekä ekologista ja esteettistä asennoitumista. Opetus kehittää mielikuvitusta, vivahteiden tajua ja auttaa näkemään ongelmien monet ratkaisumahdollisuudet.

Käsityö, muotoilu ja taide toimii myös voimavarana antaen mahdollisuuden vaihtoehtojen ja mahdollisten maailmojen kuvitteluun ja kokemiseen.

2.2 Oppimiskäsitys

Taiteen perusopetuksen oppimiskäsityksen mukaan opiskelija on aktiivinen toimija. Hän oppii asettamaan tavoitteita ja toimimaan tavoitteiden suuntaisesti sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa. Myönteiset tunnekokemukset, oppimisen ilo ja uutta luova toiminta edistävät oppimista ja innostavat kehittämään omaa osaamista. Kokemukset ja vuorovaikutus ympäristön kanssa samoin kuin eri aistien käyttö ja kehollisuus ovat oppimisen kannalta olennaisia, ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa ja yhdistyvät käsitteelliseen ajatteluun.

Taiteen perusopetuksessa oppiminen on yksilöllistä ja yhteisöllistä tietojen ja taitojen rakentamista, joka vahvistaa opiskelijan kulttuurista osallisuutta ja edistää hänen hyvinvointiaan. Oppiminen on kokonaisvaltainen ja vuorovaikutteinen prosessi, joka kehittää opiskelijan tietoja ja taitoja monipuolisesti. Käsityön suunnittelu- ja valmistusprosessiin kuuluu kokeminen, tekeminen ja ajattelu. Se on erottamaton osa yksilön ihmisenä kasvua ja yhteisön hyvän elämän rakentamista.

Aikuisen opiskelijan aiempi elämämaailma, tietopohja ja esiymmärrys ovat perusta, jolle opetus rakennetaan. Opiskelijoita ohjataan ymmärtämään kokemuksiaan, tiedostamaan omat tapansa oppia ja käyttämään tätä tietoa oman oppimisensa kehittämiseen.

Harjoittelu ja harjoittelemaan oppiminen ovat merkityksellisiä taitojen kehittymisen kannalta. Käsityön ja taiteen oppimisprosessi voi olla hyvin pitkä, alkaen idean kehittelystä ja sisältäen monivaiheista työskentelyä. Tekniikoiden harjoittelu ja ilmaisu kulkevat koko ajan rinnakkain. Se on luonteeltaan rajoja rikkovaa ja uutta luovaa.

Oppimisprosessin aikana saatava rohkaiseva ja kannustava ohjaus ja palaute vahvistavat oppilaan luottamusta omiin mahdollisuuksiinsa. Monipuolisen, myönteisen ja realistisen palautteen antaminen ja saaminen ovat keskeinen osa oppimista edistävää vuorovaikutusta. Aikuisopiskelijoiden erilaiset koulutustaustat ja elämäkokemukset luovat hedelmällisen pohjan yhteisille keskusteluille ja vertaisoppimiselle. Palautteen, vertaisoppimisen, itsearviointin, portfoliotyöskentelyn ja yhteisten keskustelujen avulla opiskelijan oma ilmaisu ja taidekäsitys kehittyvät.

2.3 Oppimisympäristö

Työväenopistolla on kolme päätoimipaikkaa: Tampereella Sampola sekä Sara Hilden -aka-temia, Ylöjärvellä Koulutuskeskus Valo. Näiden lisäksi opistolla on Tampereen ja Ylöjärven alueella yli 60 muuta opetuspaikkaa. Hyvin varustellut tilat ja työväenopiston toimipaikkojen sijainnit mahdollistavat monipuolisen yhteistyön opiston ulkopuolisten kuin opiston omien toimijoiden välillä.

Käsityön taiteen perusopetuksen opinnot järjestetään pääsääntöisesti koulujen toimivissa tekstiilityö - ja kuvataideluokissa Ylöjärvellä. Koulujen luokatilat ovat esteettömät. Digitaalisia ja teknologisia oppimisympäristöjä hyödynnetään monipuolisesti: luovaan tekemiseen, tiedon etsintään, keskusteluun ja jakamiseen. Opetustilat ja välineet mahdollistavat erilaisten taiteellisten ja käsiyöllisten prosessien sekä tekniikoiden ja menetelmien käyttämisen.

Opetustilat ovat turvalliset ja työskentelyssä pyritään käyttämään myrkyttömiä ja ekologisia vaihtoehtoja. Joitakin haitallisia aineita opetuksessa kuitenkin käytetään (liimat, väriaineet) ja tällöin huolehditaan tilojen riittävästä tuuletuksesta. Haitallisten aineiden käyttöä valvotaan, niitä säilytetään määräysten mukaisesti ja niistä on käyttöturvallisuustiedotteet.

Koulujen pelastussuunnitelma ja ensiapuohjeet ovat nähtävillä koulujen luokkatiloissa, ensiapukaappeja on joka kerroksessa, alkusammutusvälineet palotarkastajan määräämissä paikoissa. Tilojen palotarkastus on vuosittain.

Oppimisympäristönä Tampereen kaupunki ja kaupunkiseutu mahdollistavat museoiden ja gallerioiden näyttelytarjonnan ansioista hyvät puitteet opetukseen sisältyviin näyttelyvierailuihin. Opintoihin sisältyville, opiskelijoiden teoksista kootuille näyttelyille on myös tarjolla paljon erilaisia gallerioita ja näyttelytiloja niin Tampereella kuin muuallakin lähiseudulla. Tehtävä- tai projektikohtaisesti oppimisympäristö laajenee kaupunkitilaan, lähistön luonnonympäristöihin tai opiskelijoiden omien sosiaalisten verkostojen kautta erilaisiin tiloihin ja paikkoihin.

Tampereen seudun työväenopiston henkilökunta, monipuolista osaamista omaava ammattilaisten yhteisö - vakinaiset opettajat, eri alojen tuntiopettajat, hallintohenkilökunta - tukee opetuksen käytännön toteuttamista. Osaamista jaetaan monipuolisesti, arjen toimintaa käsitellään ja kehitetään henkilökunnan säännöllisissä kokouksissa. Työväenopiston Ylöjärven toimipiste sijaitsee uudessa ja hyvin varustellussa Ylöjärvellä Koulutuskeskus Valossa, jossa sijaitsevat myös Tredu - Tampereen seudun ammattiopiston ja Ylöjärven lukion toimipisteet. Työskentely saman katon alla mahdollistaa monipuolisen yhteistyön niin henkilökunnan, opiskelijoiden kuin tilojenkin osalta.

2.4 Työtavat

Opetuksessa valitaan työtapoja, jotka kannustavat vuorovaikutukseen, yhdessä tekemiseen, toisilta oppimiseen ja oman oppimisen reflektointiin. Työtapojen valinnoissa huomioidaan opiskelijoiden omat tavoitteet, yksilölliset tarpeet ja kiinnostuksen kohteet. Opiskelijoita kannustetaan ottamaan aktiivinen rooli työtapojen valinnassa.

Opetuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia oppimisympäristöjä, teknologioita ja mediavälineitä. Työtapojen monipuolisuutta edistetään hyödyntämällä paikallisia kulttuuripalveluja, verkostoja, toimijoita ja globaaleja mahdollisuuksia.

Työtavat ja oppimisympäristöt tukevat tutkivaa asennetta uuden oppimisessa ja kriittisen ajattelun kehittymistä. Työtavoilla mahdollistetaan monipuolinen materiaalien, tekniikoiden ja ilmaisun keinojen käyttö sekä pitkäjänteinen harjoittelu ja taitojen syventäminen. Opiskelijoita kannustetaan kokeilemiseen, improvisointiin ja sattuman hyödyntämiseen.

Opetuksessa painotetaan ympäristön, median, käsityöprosessin ja oman toiminnan havainnointia. Opetus järjestetään niin, että oppilaan taidot ja tiedot, tekniikoiden ja materiaalien sekä työvälineiden monipuolinen tuntemus ja hallinta kehittyvät. Oppilasta ohjataan laadukkaiden tuotteiden luomiseen ja kestäväen kehityksen mukaisiin ratkaisuihin. Työskentelyssä korostuu elämyksellisyys ja kokemuksellisuus, käsillä tekeminen sekä oivaltamisen ilo.

Omaehtainen ja oman rytmin mukainen työskentely, tekemällä oppiminen, on keskeisin työmuoto. Opiskelu tapahtuu ryhmissä, joissa mahdollistuu sekä yksilöllinen opetus että vuorovaikutus ryhmään kuuluvien välillä. Yhteiset keskustelut ja palautteen antaminen kuuluvat kiinteästi oppimisprosessiin ja muodostuvat tärkeiksi kehitystä eteenpäin vieviksi tekijöiksi. Aikuisopiskelijoiden erilaiset koulutustaustat ja elämäkokemukset luovat hedelmällisen pohjan yhteisille keskusteluille ja vertaisoppimiselle.

Opetuksessa tuodaan näkyväksi käsityön, taiteiden ja tieteiden välisyys sekä ohjataan opiskelijaa niiden soveltamiseen käsityössä. Itsenäisen työskentelyn osuus lisääntyy opintojen edetessä ja sisältää ohjattuja oppimistehtäviä sekä portfoliotyöskentelyä. Työskentelytapojen valinnalla opetus sidotaan opiskelijan elinpiiriin, toimintaympäristön resursseihin ja kulttuuriympäristön ajankohtaisiin aiheisiin.

Kaikkiin Tampereen seudun työväenopistossa annettavien taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmiin on sijoitettu opintokokonaisuus, jonka tavoitteena on oppilaiden / opiskelijoiden taiteidenvälisen tai monitaiteisen osaamisen kehittäminen. Näin yhteistyön pitkäjänteinen suunnittelu eri taiteenalojen välillä mahdollistuu. Opistossa tarjotaan kuvataiteen, sanataiteen ja teatteritaiteen perusopetusta lapsille ja nuorille sekä kuvataiteen ja käsityön taiteen perusopetusta aikuisille.

3. TOIMINTAKULTTUURI

Taiteen perusopetuksen oppilaitoksen toimintakulttuuri muotoutuu työtä ohjaavien normien tulkinnasta, vakiintuneista käytännöistä sekä sen jäsenten ajattelu- ja toimintatavoista. Yhteinen toimintakulttuuri edistää taiteen perusopetuksen tehtävän, arvoperustan ja oppimiskäsityksen mukaisen opetuksen toteuttamista. Toimintakulttuuri tulee näkyväksi kaikessa toiminnassa sekä vaikuttaa oppilaan kokemukseen osallisuudesta ja opetuksen laadusta.

Taiteen perusopetuksessa on tavoitteena luoda oppimista ja kestävää hyvinvointia edistävää toimintakulttuuria, mikä edellyttää aitoa kohtaamista sekä välittävää ja kunnioittavaa vuorovaikutusta. Lähtökohtana on yhteisön jäsenten kokemus osallisuudesta, joka syntyy yhdessä toimimisesta ja kaikkien ottamisesta mukaan toimintaan. Kannustavassa toimintakulttuurissa hyväksytään myös oppiminen epäonnistumisten kautta. Arjen valinnoissa ja toiminnassa otetaan huomioon kestävä elämäntapa, kulttuurinen monimuotoisuus ja kielitietoisuus. Yhteinen toimintakulttuuri ohjaa myös taiteenalaan liittyvien oikeudellisesti suojeltujen etujen kuten sananvapauden, yksityisyyden suojan ja tekijänoikeuksien tuntemiseen.

Toimintakulttuurin kehittäminen tarkoittaa jatkuvaa pedagogiikan ja taiteenalan osaamisen kehittämistä. Olennaista toimintakulttuurin kehittämisessä on oppilaitoksen johtaminen sekä opetuksen arkikäytäntöjen organisointi, suunnittelu, toteuttaminen ja arviointi. Avointa ja rakentavaa vuorovaikutusta tarvitaan sekä oppilaitosyhteisön sisäisessä että huoltajien ja muiden tahojen kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Tampereen kaupunki toimintakulttuuri edistää tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta kaikessa kaupungin toiminnassa läpikäyväenä peruseriaatteena. Kaupunki edistää yhdenvertaisuuden ja syrjimättömyyden toteutumista kaikissa muodoissaan ja puuttuu havaittuun tai ilmoitettuun syrjintään. Tämä koskee sekä henkilöstöä että palvelujen toteuttamista.

Tampereen seudun työväenopiston toiminta on avointa ja läpinäkyvää. Opetuksen tavoitteena on edistää oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Työväenopiston toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään siten, että se tukee opetuksen tavoitteiden toteutumista. Kehittämisessä otetaan huomioon, että toimintakulttuuriin vaikuttavista seikoista osa on kirjoitettuja ja tiedostettuja, osa tiedostamattomia.

Käsityön taiteen perusopetuksessa painotetaan tasa-arvoista ja oikeudenmukaisuuteen pyrkivää opiskeluilmapiiriä. Työskentelyssä korostuu aito kohtaaminen, vuorovaikutus ja yhteisöllinen toiminta. Kannustavassa toimintakulttuurissa hyväksytään myös oppiminen epäonnistumisen kautta. Käsityön taiteen perusopetuksessa ympäröivän materiaalsen maailman tuntemus luo perustaa kestäväälle elämäntavalle ja kehitykselle. Työskentelyn lähtökohdaksi toimii oma elämänpääpiiri, paikallinen kulttuuriperintö sekä yhteisen kulttuurin moninaisuus. Käsityö kasvattaa eettisiä, tiedostavia, osallistuvia sekä osaavia ja yritteliäitä kansalaisia, jotka arvostavat itseään tekijöinä ja joilla on taito käsityöilmaisuuksiin sekä halu ylläpitää ja kehittää käsityökulttuuria.

4. OPETUKSEN RAKENNE JA LAAJUUS

Käsityön perusopetuksen laaja oppimäärä jakaantuu perusopinnot, laskennallinen laajuus 800 t ja syventäviin opintoihin, laskennallinen laajuus 500 t.

Opintovuosi sisältää syys- ja kevätlukukauden sekä seuraa peruskoulun aikataulua lomien suhteen. Opinnot sisältävät vuosittain noin 30 opintopistettä. Opintojen laajuuden laskennan perusteena on käytetty 45 minuutin pituisia oppitunteja. Opisto on mitoittanut käsityön opinnot opintopisteiksi opitun tunnistamisen ja tunnustamisen helpottamiseksi esim. vastaamissa oppilaitoksissa. Yksi opintopiste vastaa noin 27 tunnin työskentelyä. Opintoryhmät kokoontuvat pääasiassa kerran viikossa, myös joitain viikonloppuja sisältyy opintoihin.

Koko oppimäärän ohjeellinen suoritus aika on 6 vuotta, josta perusopintojen osuus neljä vuotta ja syventävien opintojen osuus kaksi vuotta. Lisäaika voidaan myöntää hakemuksen perusteella.

Opintojen ohjeellinen eteneminen

PERUSOPINNOT 800 tuntia				
1. vuosi	Orientaatio ja Pinta 1 - 80 t	Materia 1 - 80 t	Taide, aika ja yhteiskunta 108 t <i>perusopintojen aikana</i>	Opinto-ohjaus ja portfolio 52 t <i>perusopintojen aikana</i>
2. vuosi	Pinta 2 - 80 t	Muoto 1 - 80 t		
3. vuosi	Väri 1 - 80 t	Tila 1 - 80 t		
4. vuosi	Valinnainen opintokokonaisuus 80 t	Taideprojekti 80 t		
SYVENTÄVÄT OPINNOT 500 tuntia				
5. vuosi	Valinnainen opintokokonaisuus 90 t	Valinnainen opintokokonaisuus 90 t	Taide, aika ja yhteiskunta 54 t <i>syventävien opintojen aikana</i>	Opinto-ohjaus ja portfolio 54 t <i>syventävien opintojen aikana</i>
6. vuosi	Lopputyö (<i>syventävien opintojen aikana</i>) 212 t			

5. OPETUKSEN YLEISET TAVOITTEET

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän tavoitteena on luoda edellytyksiä elinikäiselle taiteen harjoittamiselle ja aktiiviselle kulttuuriselle osallisuudelle. Opinnot tarjoavat mahdollisuuksia osaamisen monipuoliseen ja päämäärätietoiseen kehittämiseen sekä taiteesta nauttimiseen. Opiskelijoita innostetaan käyttämään taidetta myös yhteistyön, vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä.

Aikuisten opintojen tarkoituksena on syventää aikuisen oppijan henkilökohtaista suhdetta käsityöhön, muotoiluun ja taiteeseen sekä tukea hänen identiteettiään aktiivisena, osaavana ja luovana toimijana.

Laajan oppimäärän tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden iloa, opiskelumotivaatiota ja luovaa ajattelua huomioimalla heidän vahvuutensa, potentiaalinsa ja kiinnostuksen kohteensa. Opiskelijoita rohkaistaan asettamaan omia oppimistavoitteita ja tekemään opintoihin liittyviä valintoja niiden pohjalta.

Opinnoissa kehittyvä monilukutaito tukee opiskelijoiden kriittistä ajattelua ja oppimisen taitoja. Opiskelijaa ohjataan tarkastelemaan taiteen alaa historiallisena, yhteiskunnallisena ja ajankohtaisena ilmiönä sekä rakentamaan toiminnassaan yhteyksiä taiteiden ja tieteiden välille.

Käsityön laajan oppimäärän tehtävänä on vahvistaa opiskelijan käsityön, muotoilun ja teknologian osaamista. Päämääränä on innostaa opiskelijaa oivalluksiin, mielikuvitukseen ja tekemisen iloon, jotka luovat perustan tavoitteelliselle, monimateriaalista osaamista ja ilmaisua kehittäväälle luovalle käsityölle. Opinnot harjaannuttavat ja opintojen edetessä syventävät opiskelijan käsityötaitoja ideoinnissa, tavoitteellisessa suunnittelussa, muotoilussa ja toteutuksessa, joiden avulla syntyy ratkaisuja, tuotteita, teoksia ja palveluja elinympäristön haasteisiin. Opiskelijaa ohjataan tutkivaan, elämykselliseen ja monipuoliseen materiaalien ja tekniikoiden käyttöön sekä soveltamaan itsenäisesti oppimaansa eri ympäristöissä.

6. PERUSOPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

Käsityön perusopintojen tavoitteena on taiteenalan keskeisten taitojen tavoitteellinen harjoittelu ja pitkäjänteinen kehittäminen. Opintojen tavoitteena on tukea opiskelijan oman ilmaisun kehittymistä, käsityö-, muotoilu-, tiede-, taide- ja kulttuurisuhteen muodostumista sekä aktiiviseksi toimijaksi kasvamista. Päämääränä on ymmärtävä ja laaja-alainen materiaallinen ja immateriaalinen tekeminen.

Perusopintojen laajuus on ilmoitettu tunteina (t) ja opintopisteinä (op). 1 opintopiste vastaa laajuudeltaan opiskelijan 27 tunnin työpanosta.

OPINTO-OHJAUS JA PORTFOLIO

Laajuus 52 t (2 op), opinnot jakautuvat koko perusopintojen ajalle

Tavoitteet:

- tukea opiskelijan luovan suunnittelun- ja valmistusprosessin sekä itsetuntemuksen kehittymistä oman oppimisen reflektoinnin kautta

Sisällöt:

- opiskelija saa kokonaiskuvan opinnoista
- opiskelija omaksuu portfoliotyöskentelyn menetelmiä, pohtii omaa taidekäsitystään, havainnoi työskentelyprosessiaan, kirjaa ja analysoi oppimistaan
- opiskelija laatii muistiinpanojen ja kuvaamansa aineiston pohjalta portfolion perusopinnoistaan

Arvioinnin kohteet:

- opiskelija osaa reflektoida luovaa suunnittelu- ja valmistusprosessiaan sekä itsetuntemuksen kehittymistä omassa oppimisessaan

TAIDE, AIKA JA YHTEISKUNTA

Laajuus 108 t (4 op), opinnot jakautuvat koko perusopinnojen ajalle

Tavoitteet:

- opiskelija oppii hahmottamaan omaa taidekäsitystään ja tarkastelemaan käsityön olemusta monitaiteisena ja tieteisenä ilmiönä
- opiskelija oppii ymmärtämään käsityöllisen ja taiteellisen toiminnan merkityksen elinympäristölle ja hyvinvoinnille
- opiskelija oppii ymmärtämään käsityön elävänä kulttuuriperintönä ja näkemään käsityön lokaalina ja globaalina toimintana

Sisällöt:

- opiskelija havainnoi käsityön, muotoilun ja taiteen ilmiöitä osallistumalla paikallisiin kulttuuri-, käsityö ja taidetapahtumiin.
- poikkitaiteellisuus, tieteidenvälisyys, osallisuus ja vuorovaikutteisuus

Arvioinnin kohteet:

- opiskelija osaa hahmottaa omaa taidekäsitystään ja tarkastella käsityön olemusta monitaiteisena ja -tieteisenä ilmiönä
- opiskelija ymmärtää käsityöllisen ja taiteellisen toiminnan merkityksen elinympäristölle ja hyvinvoinnille
- opiskelija ymmärtää käsityön elävänä kulttuuriperintönä ja tunnistaa käsityön lokaalina ja globaalina toimintana

ORIENTAATIO JA PINTA 1

Laajuus 80 t (3 op)

Tavoitteet:

- tutustuu taiteen perusopetuksen opintoihin ja ryhmään
- ohjata ja tukea opiskelijaa käsityötaitojen harjoittelussa ja ajattelutaitojen kehittämisessä
- ohjata ja innostaa opiskelijaa tutkimaan väriopin ja sommittelun visuaalista kieltä

Sisällöt:

Esine- ja tekstiiliympäristöt

- opiskelija perehtyy opintojen sisältöihin, tavoitteisiin, arviointiin ja opetusjärjestelyihin sekä pohtii omia tavoitteitaan (Hops)
- tutustuu teorian ja harjoitusten kautta väriopin ja sommittelun perusteisiin
- opiskelija tarkastelee esine- ja tekstiiliympäristöjä asumisen, toiminallisuuden ja muotoilun näkökulmista

Arvioinnin kohteet:

- opiskelija tuntee käsityön taiteen perusopetuksen opintojen tavoitteet ja käytänteet
- opiskelija osaa harjoitella erilaisia käsityötaitoja ja kehittää ajattelutaitojaan
- opiskelija tuntee väriopin ja sommittelun perusteet sekä oppii tutkimaan visuaalista kieltä

MATERIA 1

Laajuus 80 t (3 op)

Tavoitteet:

- rohkaista opiskelijaa havainnoimaan, pohtimaan ja ratkaisemaan ohjatusti arjen ja ympäristön haasteita
- harjaannuttaa opiskelijaa ymmärtämään muotoilun, käytettävyyden, materiaalivalintojen ja tuotteenelinkaaren väliset yhteydet sekä niiden vaikutukset elinympäristöön

Sisällöt:

Esine- ja tekstiiliympäristöt, Rakennetut ja luonnonympäristöt

- opiskelija tarkastelee rakennettuja ja luonnonympäristöjä osallisuuden, yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja ihmisen viihtyvyyden näkökulmasta
- opiskelija ymmärtää erilaisten tekniikka- ja materiaalivalintojen merkityksiä tuotteen tai teoksen ilmaisussa ja sisällön tuottajina

Arvioinnin kohteet:

- opiskelijaa osaa havainnoida, pohtia ja ratkaista arjen ja ympäristön haasteita
- opiskelijaa ymmärtää muotoilun, käytettävyyden, materiaalivalintojen ja tuotteen elinkaaren väliset yhteydet sekä niiden vaikutukset elinympäristöön

PINTA 2

Laajuus 80 t (3 op)

Tavoitteet:

- ohjata opiskelijaa tekniikoiden, materiaalien sekä työvälineiden turvallisessa ja tarkoituksenmukaisessa käytössä
- tukea opiskelijaa tarkastelemaan käsityötä prosessina
- auttaa opiskelijaa ymmärtämään käsityörittäjyyden moninaisuutta

Sisällöt:

Esine- ja tekstiiliympäristöt, Rakennetut ja luonnonympäristöt

- opiskelija tarkastelee esine- ja tekstiiliympäristöjä asumisen, toiminnallisuuden ja muotoilun näkökulmista
- opiskelija tarkastelee palveluympäristöjä hyvinvoinnin, kokemuksellisuuden, asiakaslähtöisyyden ja yrittäjyyden näkökulmasta
- harjoittelee käsityöllisen suunnittelu- ja valmistusprosessin vaiheita
- syventää väriopin- ja sommittelun havaintojaan sekä soveltaa niitä suunnittelemisensa ja valmistamisensa tuotteissa ja teoksissa

Arvioinnin kohteet:

- opiskelija osaa käyttää tekniikoita, materiaaleja sekä työvälineitä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti
- opiskelijaa osaa tarkastella käsityötä prosessina ja tuntee suunnittelu- ja valmistusprosessin osatekijät
- opiskelijaa ymmärtää käsityörittäjyyden moninaisuutta

MUOTO 1

Laajuus 80 t (3 op)

Tavoitteet:

- ohjata ja innostaa opiskelijaa tarkastelemaan omaa identiteettiään
- ohjata opiskelijaa toimimaan käsityökulttuurin tekijänä, keskustelijana, vastaanottajana ja tulkitsijana

Sisällöt:

Pukeutuminen, Esine- ja tekstiiliympäristöt

- opiskelija tarkastelee pukeutumista identiteetin muotoutumisen ja yhteisöön kuulumisen, vaatetusteknologian, muoti-ilmiöiden, fysiologian ja eri kulttuurien näkökulmista
- harjoittelee käsityöllisen suunnittelu- ja valmistusprosessin vaiheita
- kokeellinen, kolmiulotteinen työskentely ja oman ilmaisun kehittäminen materiaalituntemusta lisäämällä

Arvioinnin kohteet:

- opiskelija osaa tarkastella omaa identiteettiään
- opiskelija pyrkii toimimaan käsityökulttuurin tekijänä, keskustelijana, vastaanottajana ja tulkitsijana

VÄRI 1

Laajuus 80 t (3 op)

Tavoitteet:

- kannustaa opiskelijaa nauttimaan käsityöstä ja arvostamaan omaa sekä toisten käsityötä
- innostaa opiskelijaa havainnoimaan ilmiöitä sekä tutkimaan ja rakentamaan käsityötä sekä muotoilua, teknologioita, luonnontieteitä ja taiteita soveltaen

Sisällöt:

Esine- ja tekstiiliympäristöt, Palveluympäristöt

- opiskelija tarkastelee esine- ja tekstiiliympäristöjä asumisen, toiminallisuuden ja muotoilun näkökulmista
- syventää väriopin- ja sommittelun havaintojaan sekä soveltaa niitä suunnittelemisessaan ja valmistamisessaan tuotteissa ja teoksissa
- kokeellinen kankaankuviointi erilaisia tekniikoita ja materiaaleja hyödyntäen

Arvioinnin kohteet:

- opiskelija kokee oppimisen iloa käsityöstä ja arvostaa omaa sekä toisten käsityötä
- opiskelija osaa havainnoida ilmiöitä sekä tutkia ja rakentaa käsityötä sekä muotoilua
- teknologioita, luonnontieteitä ja taiteita soveltaen

TILA 1

Laajuus 80 t (3 op)

Tavoitteet:

- ohjata opiskelija käyttämään kolmiulotteisen työskentelyn mahdollisuuksia omassa ilmaisussaan
- tukea opiskelijaa sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävä kehityksen ja kiertotalouden ymmärtämisessä
- kannustaa opiskelijaa innovatiivisuuteen ja uuden tiedon tuottamiseen yksin ja yhteisöllisesti

Sisällöt:

Esine- ja tekstiiliympäristöt, Rakennetut ja luonnonympäristöt

- opiskelija tarkastelee rakennettuja ja luonnonympäristöjä osallisuuden, yhteisöllisyyden, hyvinvoinnin ja ihmisen viihtyvyyden näkökulmasta
- kokeellinen, kolmiulotteinen työskentely

Arvioinnin kohteet:

- opiskelija osaa käyttää kolmiulotteisen työskentelyn mahdollisuuksia omassa ilmaisussaan
- opiskelijaa ymmärtää sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävä kehityksen ja kiertotalouden merkityksiä ympäröivässä maailmassa
- opiskelija osaa tuottaa uutta tietoa innovatiivisesti yksin ja yhteisöllisesti

VALINNAINEN OPINTOKOKONAISUUS

Laajuus 80 t (3 op)

Oppilaitoksen tarjoamat opintokokonaisuudet tai opiskelijan muualla suorittamat kurssit, jotka luetaan hyväksi (Hops)

Tavoitteet:

- opiskelija syventää luovaa ajatteluaan ja omaa ilmaisuaan
- ohjata opiskelijaa pohtimaan käsityön eettisiä arvoja ja sisäistä yrittäjyyttä sekä kehittämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja monikulttuurisessa maailmassa

Sisällöt:

Pukeutuminen, Esine- ja tekstiiliympäristöt, Palveluympäristöt, Rakennetut ja luonnonympäristöt

- Kurssikohtaiset, hopsin mukaiset

Arvioinnin kohteet:

- kurssikohtaiset, hopsin mukaiset
- opiskelija pohtii käsityön eettisiä arvoja ja sisäistä yrittäjyyttä sekä kehittää tunne- ja vuorovaikutustaitoja monikulttuurisessa maailmassa

TAIDEPROJEKTI

Laajuus 80 t (3 op)

Tavoitteet:

- rohkaista opiskelijaa taiteiden ja tieteiden väliseen vuoropuheluun ja tulkintaan
- opiskelija toimii aktiivisesti kokeellisessa yhteistyöprojektissa paikallisen kulttuuri- ja/tai taideorganisaation kanssa

Sisällöt:

Pukeutuminen, Esine- ja tekstiiliympäristöt, Palveluympäristöt, Rakennetut ja luonnonympäristöt

- Taiteidenvälinen yhteistyöprojekti

Arvioinnin kohteet:

- kurssikohtaiset
- opiskelija osallistuu taiteiden ja tieteiden väliseen vuoropuheluun ja tulkintaan

7. SYVENTÄVIEN OPINTOJEN OPINTOKOKONAISUUDET

Käsityön syventävien opintojen tarkoituksena on opintojen laajentaminen tai painottaminen opiskelijan valitsemalla tavalla. Opintojen tavoitteena on, että opiskelija havainnoi, pohtii, arvottaa, käsitteellistää ja jakaa kokemuksiaan sekä omaksuu kriittisen ja rakentavan pohdinnan osaksi käsityöprosessiaan. Opiskelijaa ohjataan tekemään päätöksiä, toimimaan itsenäisesti ja aloitteellisesti sekä ilmaisemaan ja tulkitsemaan kokemuksiaan. Opinnoilla vahvistetaan opiskelijan taitoja käyttää käsityötä vaikuttamisen ja osallistumisen välineenä. Opiskelijaa ohjataan suunnittelemaan ja valmistamaan käsitöitä valitsemiinsa ympäristöihin.

Syventävien opintojen laajuus on ilmoitettu tunteina (t) ja opintopisteinä (op). 1 opintopiste vastaa laajuudeltaan opiskelijan 27 tunnin työpanosta.

OPINTO-OHJAUS JA PORTFOLIO

Laajuus 52 t (2 op), opinnot jakautuvat koko syventävien opintojen ajalle

Tavoitteet:

- tukea opiskelijan luovan suunnittelun- ja valmistusprosessin sekä itsetuntemuksen kehittymistä oman oppimisen reflektoinnin kautta
- rohkaista opiskelijaa näkemään oman tekemisen, käsityön yhteys ammatillisuuteen ja yrittäjyyteen
- rohkaista opiskelijaa taiteiden ja tieteiden väliseen dialogiin käsityössä

Sisällöt:

- opiskelija saa kokonaiskuvan opinnoista.
- opiskelija omaksuu portfolioyöskentelyn menetelmiä, pohtii omaa taidekäsitystään, havainnoi työskentelyprosessiaan, kirjaa ja analysoi oppimistaan.
- opiskelija laatii muistiinpanojen ja kuvaamansa aineiston pohjalta portfolion perusopinnoistaan

Arvioinnin kohteet:

- opiskelijan osaa reflektoida luovaa suunnittelu- ja valmistusprosessiaan sekä itsetuntemuksen kehittymistä omassa oppimisessaan
- opiskelija ymmärtää oman käsityön tekemisen yhteyden ammatillisuuteen ja yrittäjyyteen
- opiskelija osaa käyttää taiteiden ja tieteiden välistä dialogia käsityössä

TAIDE, AIKA JA YHTEISKUNTA

Laajuus 52 t (2 op), opinnot jakautuvat koko syventävien opintojen ajalle

Tavoitteet:

- rohkaista opiskelijaa toimimaan aktiivisena käsityökulttuurin tekijänä, vastaanottajana, tulkitsijana ja vaikuttajana sekä oivaltamaan osallistumisen mahdollisuuksia ympäristössä
- rohkaista opiskelijaa näkemään oma roolinsa elävän kulttuuriperinnön ylläpitäjänä ja kehittäjänä
- innostaa opiskelijaa toimimaan lokaaleissa ja globaaleissa käsityöyhteisöissä

Sisällöt:

- opiskelija havainnoi käsityön, muotoilun ja taiteen ilmiötä osallistumalla paikallisiin kulttuuri-, käsityö ja taidetapahtumiin.
- poikkitaiteellisuus, tieteidenvälisyys, osallisuus ja vuorovaikutteisuus

Arvioinnin kohteet:

- opiskelijaa osaa toimia aktiivisena käsityökulttuurin tekijänä, vastaanottajana, tulkitsijana ja vaikuttajana sekä oivaltaa osallistumisen mahdollisuuksia ympäristössä
- opiskelija tunnistaa oma roolinsa elävän kulttuuriperinnön ylläpitäjänä ja kehittäjänä
- opiskelija osaa toimia lokaaleissa ja globaaleissa käsityöyhteisöissä

VALINNAINEN OPINTOKOKONAISUUS 1

Laajuus 90 t (3,5 op)

Oppilaitoksen tarjoamat opintokokonaisuudet

Tavoitteet:

- rohkaista opiskelijaa harjoittelemaan omien tavoitteiden asettamista ja nauttimaan niiden saavuttamisesta
- ohjata ja tukea opiskelijaa itsenäiseen kädentaitojen harjoitteluun ja ajattelutaitojen kehittämiseen
- vahvistaa opiskelijan itsenäistä havainnointia ja halua rakentaa käsityötä teknologiaa, luonnontieteitä ja taiteita soveltaen

Sisällöt:

Pukeutuminen, Esine- ja tekstiiliympäristöt, Palveluympäristöt, Rakennetut ja luonnonympäristöt

- Kurssikohtaiset, hopsin mukaiset

Arvioinnin kohteet:

- opiskelija osaa harjoitella omien tavoitteiden asettamista ja nauttii niiden saavuttamisesta
- opiskelija osaa itsenäisesti harjoitella kädentaitoja ja kehittää ajattelutaitojaan
- opiskelija osaa havainnoida itsenäisesti ja haluaa rakentaa käsityötä teknologiaa, luonnontieteitä ja taiteita soveltaen

VALINNAINEN OPINTOKOKONAISUUS 2

Laajuus 90 t (3,5 op)

Oppilaitoksen tarjoamat opintokokonaisuudet

Tavoitteet:

- ohjata opiskelijaa itsenäiseen käsityöprosessiin
- innostaa opiskelijaa tiedostavaan välineiden, materiaalien ja tekniikoiden käyttöön omassa ilmaisussaan
- kannustaa opiskelijaa löytämään itsenäisesti ratkaisuja arjen ja ympäristön haasteisiin
- ohjata opiskelijaa soveltamaan omassa työskentelyssään sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisesti kestävä kehityksen sekä kiertotalouden periaatteita

Sisällöt:

Pukeutuminen, Esine- ja tekstiiliympäristöt, Palveluympäristöt, Rakennetut ja luonnonympäristöt

- Kurssikohtaiset, hopsin mukaiset

Arvioinnin kohteet:

- opiskelija osaa työskennellä itsenäisesti käsityöprosessissa
- opiskelija tiedostaa välineiden, materiaalien ja tekniikoiden valinnat käyttöön omassa ilmaisussaan
- opiskelijaa löytää itsenäisesti ratkaisuja arjen ja ympäristön haasteisiin
- opiskelija osaa soveltaa omassa työskentelyssään sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisesti kestävä kehityksen sekä kiertotalouden periaatteita

LOPPUTYÖ

Laajuus 106 t + 106 t = 212 t (8 op)

Käsityön laajan oppimäärän syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö, joka muodostuu tuotteesta, teoksesta tai palvelusta sekä siihen liittyvästä osaamisen dokumentaatiosta. Dokumentaatio sisältää sanallista ja/tai kuvallista aineistoa ja itsearviointia.

Tavoitteet:

- opiskelijan luovan suunnittelun- ja valmistusprosessin sekä itsetuntemuksen kehittyminen oman oppimisen reflektoinnin kautta
- rohkaista opiskelijaa soveltamaan oppimaansa ja ilmaisemaan itseään yksilöllisissä prosesseissa ja eri ympäristöissä
- ohjata ja tukea opiskelijaa soveltamaan muotoilun, käytettävyyden ja materiaalivalintojen ja tuotteen elinkaaren välisiä yhteyksiä sekä niiden vaikutuksia ympäristöön omassa ja ryhmän työskentelyssä
- ja opiskelijaa pohtimaan käsityön eettisiä arvoja ja sisäistä yrittäjyyttä sekä kehittämään tunne- ja vuorovaikutustaitoja monikulttuurisessa maailmassa
- kannustaa opiskelijaa uuden tiedon itsenäiseen ja yhteisölliseen tuottamiseen sekä soveltamiseen

Sisällöt:

Pukeutuminen, Esine- ja tekstiiliympäristöt, Palveluympäristöt, Rakennetut ja luonnonympäristöt

- opiskelija suunnittelee ja valmistaa käsityön laajan oppimäärän lopputyön, joka muodostuu tuotteesta, teoksesta tai palvelusta sekä siihen liittyvän osaamisen dokumentaation
- opiskelija laatii lopputyönsä tavoitteet, sisällöt ja toteuttamistavat yhdessä opettajan kanssa

Arvioinnin kohteet:

- opiskelija suunnittelee ja valmistaa käsityön laajan oppimäärän lopputyön
- opiskelija on kasvanut ja kehittynyt käsityön tekijänä sekä osaa tuottaa ja soveltaa uutta tietoa itsenäisesti ja yhteisöllisesti
- opiskelija osaa soveltaa oppimaansa ja osaa ilmaista itseään yksilöllisissä prosesseissa ja eri ympäristöissä
- opiskelija osaa soveltaa muotoilun, käytettävyyden ja materiaalivalintojen ja tuotteen elinkaaren välisiä yhteyksiä sekä niiden vaikutuksia ympäristöön omassa ja ryhmän työskentelyssä
- opiskelijaa pohti käsityön eettisiä arvoja ja sisäistä yrittäjyyttä sekä kehittää tunne- ja vuorovaikutustaitoja monikulttuurisessa maailmassa

8. OPPIMISEN ARVIOINTI

8.1. Arvioinnin tehtävä

Oppimisen arvioinnin tehtävänä on tukea ja kannustaa opiskelijan kehittymistä opinnoissaan, ilmaisussaan, taidoissaan sekä ohjata häntä omien tavoitteiden asettamisessa. Oman tekemisen analysointi ja reflektointi tukee oppimisen syventämistä. Arviointia tapahtuu koko prosessin ajan monipuolisilla menetelmin. Arviointi kohdistuu sekä prosessiin että lopputulokseen ja se tapahtuu suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Opiskelijaa perehdytetään käsityön arvioinnin periaatteisiin ja käytäntöihin.

Käsityön laajan oppimäärän arvioinnin kohteet ovat *Taidot ja muotoilu, Yhteiskunta ja kulttuuri* sekä *Taiteiden ja tieteiden välisyys*. Opiskelijalle annettavaan oppimisen arviointiin sisältyy palautetta kaikista opetukselle asetetuista tavoitteista.

Oppimisen arviointi on vuorovaikutusta opiskelijan, ryhmän ja opettajan välillä. Arvioinnin tavoitteena on tukea opiskelijan omien tavoitteiden asettamista ja edistymisen seuraamista suhteessa niihin. Oppimista ja osaamista arvioidaan monipuolisesti opiskelijan oppimisprosessissa, tuotteissa, teoksissa ja palveluissa. Opiskelijaa rohkaistaan antamaan ja vastaanottamaan palautetta. Arviointitaitoja harjoitellaan opintojen kuluessa. Opiskelijalle annettava palaute on luonteeltaan kannustavaa, ohjaavaa ja jatkuvaa. Arvioinnilla opiskelijaa kannustetaan osaamisensa laajentamiseen, soveltamiseen ja esittelemiseen.

8.2 Arviointi perusopinnoissa

Perusopinnoissa arvioinnilla tuetaan käsityötaitojen harjoittelua ja itseilmaisua, niiden kehittymistä sekä yhdessä oppimista. Opiskelijan oppimista ohjataan ja arvioidaan monipuolisesti oppimisprosessin eri vaiheissa. Jatkuvassa arvioinnissa ja muussa palautteessa hyödynnetään monipuolisesti itse- ja vertaisarviointia.

Arviointimenetelmät valitaan siten, että niiden avulla voidaan parhaalla mahdollisella tavalla arvioida tavoitteiden saavuttamista ja että ne soveltuvat käytettyihin opetusmenetelmiin ja tukevat oppimista. Monipuoliseen arviointiin sisältyy erilaisia palautteen antamisen tapoja kuten arviointikeskusteluja, itse- ja vertaisarviointia. Opiskelija saa jatkuvaa sanallista palautetta opinnoistaan niille asetettujen tavoitteiden näkökulmista. Näyttelyiden ja muiden esiintymisten kautta oppilaat voivat saada myös julkista palautetta.

Perusopintojen todistus

Opiskelijalle annetaan käsityön taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajan oppimäärään sisältyvät perusopinnot.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän perusopintojen todistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- opiskelijan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot - kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- sanallinen arvio opiskelijan suorittamasta käsityön laajan oppimäärän perusopinnoista
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksenlaajan oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti

8.3 Arviointi syventävissä opinnoissa

Syventävissä opinnoissa arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimistavoitteiden asettamista sekä reflektoinnin, itseohjautuvuuden ja oppimaan oppimisen taitojen kehittämistä. Arvioinnilla ohjataan oppilaan osaamisen kehittymistä hänen syventävien opintojensa laajentumisen tai painottumisen mukaisesti.

Käsityön laajan oppimäärän syventäviin opintoihin sisältyy lopputyö, joka muodostuu tuotteesta, teoksesta tai palvelusta sekä siihen liittyvästä osaamisen dokumentaatiosta. Dokumentaatio sisältää sanallista ja/tai kuvallista aineistoa sekä itsearviointia. Opiskelija sopii lopputyönsä tavoitteista ja toteuttamistavasta yhdessä opettajan kanssa. Lopputyössä arvioidaan laaja-alaisesti opiskelijan kasvua käsityön tekijäksi, ilmaisu- ja käsityötaitojen kehittymistä ja opitun soveltamiskykyä. Lopputyön arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan omalle työlleen asettamat tavoitteet ja hänen syventävien opintojensa suuntautuminen.

Syventävien opintojen todistus

Opiskelijalle annetaan käsityön taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistus sen jälkeen, kun hän on suorittanut laajan oppimäärään sisältyvät perusopinnot ja syventävät opinnot.

Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän päättötodistuksen tulee sisältää seuraavat asiat:

- todistuksen nimi
- koulutuksen järjestäjän nimi
- oppilaitoksen nimi
- taiteenala
- opiskelijan nimi ja henkilötunnus
- opiskeluaika vuosina
- opiskelijan suorittamat laajan oppimäärän perusopinnot
  - kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
  - syventäviin opintoihin sisältyvän laajan oppimäärän lopputyön aihe
- opiskelijan suorittamat laajan oppimäärän syventävät opinnot
  - kunkin opintokokonaisuuden nimi ja laajuus
- sanallinen arvio opiskelijan suorittamasta käsityön laajan oppimäärästä
- rehtorin allekirjoitus ja oppilaitoksen leima
- kunnan omalla päätöksellään järjestämässä taiteen perusopetuksessa todistukseen merkitään taiteen perusopetuksenlaajan oppimäärän opetussuunnitelman hyväksymispäivämäärä
- merkintä, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen päättämien taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden 2017 mukaisesti

9. ARVIOINNIN KOHTEET JA ARVIOINNIN KRITTEERIT

Käsityön laajan oppimäärän arvioinnin kohteet ovat Taidot ja muotoilu, Yhteiskunta ja kulttuuri sekä Taiteiden ja tieteiden välisyys. Opinnoissa tarkastellaan ja arvioidaan laaja-alaisesti kaikkien keskeisten sisältöjen osa-alueita. Kaikkien keskeisten sisältöjen pohdinta ja arviointi tapahtuu esteettisyyden, eettisyyden ja ekologisuuden näkökulmasta.

9.1 Perusopintojen arviointikriteerit

Opiskelija

- opiskelija osaa reflektoida luovaa suunnittelu- ja valmistusprosessiaan sekä itsetuntemuksen kehittymistä omassa oppimisessaan
- opiskelija osaa hahmottaa omaa taidekäsitystään ja tarkastella käsityön olemusta monitaiteisena ja tieteisenä ilmiönä

- opiskelija ymmärtää käsityöllisen ja taiteellisen toiminnan merkityksen elinympäristölle ja hyvinvoinnille
- opiskelija ymmärtää käsityön elävänä kulttuuriperintönä ja tunnistaa käsityön lokaalina ja globaalina toimintana
- opiskelija osaa harjoitella erilaisia käsityötaitoja ja kehittää ajattelutaitojaan
- opiskelijaa osaa havainnoida, pohtia ja ratkaista arjen ja ympäristön haasteita
- opiskelijaa ymmärtää muotoilun, käytettävyyden, materiaalivalintojen ja tuotteen elinkaaren väliset yhteydet sekä niiden vaikutukset elinympäristöön
- opiskelija osaa käyttää tekniikoita, materiaaleja sekä työvälineitä turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti
- opiskelijaa osaa tarkastella käsityötä prosessina ja tuntee suunnittelu- ja valmistusprosessin osatekijät
- opiskelijaa ymmärtää käsityöryrittäjyyden moninaisuutta
- opiskelija osaa tarkastella omaa identiteettiään
- opiskelija pyrkii toimimaan käsityökulttuurin tekijänä, keskustelijana, vastaanottajana ja tulkitsijana
- opiskelija kokee oppimisen iloa käsityöstä ja arvostaa omaa sekä toisten käsityötä
- opiskelija osaa havainnoida ilmiöitä sekä tutkia ja rakentaa käsityötä sekä muotoilua
- teknologioita, luonnontieteitä ja taiteita soveltaen
- opiskelija osaa käyttää kolmiulotteisen työskentelyn mahdollisuuksia omassa ilmaisussaan
- opiskelijaa ymmärtää sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävän kehityksen ja kiertotalouden merkityksiä ympäröivässä maailmassa
- opiskelija osaa tuottaa uutta tietoa innovatiivisesti yksin ja yhteisöllisesti
- opiskelija pohtii käsityön eettisiä arvoja ja sisäistä yrittäjyyttä sekä kehittää tunne- ja vuorovaikutustaitoja monikulttuurisessa maailmassa
- opiskelija osallistuu taiteiden ja tieteiden väliseen vuoropuheluun ja tulkintaan

9.2 Syventävien opintojen arviointikriteerit

Opiskelija

- opiskelijan osaa reflektoida luovaa suunnittelu- ja valmistusprosessiaan sekä itsetuntemuksen kehittymistä omassa oppimisessaan
- opiskelija ymmärtää oman käsityön tekemisen yhteyden ammatillisuuteen ja yrittäjyyteen
- opiskelija osaa käyttää taiteiden ja tieteiden välistä dialogia käsityössä
- opiskelijaa osaa toimia aktiivisena käsityökulttuurin tekijänä, vastaanottajana, tulkitsijana ja vaikuttajana sekä oivaltaa osallistumisen mahdollisuuksia ympäristössä
- opiskelija tunnistaa oma roolinsa elävän kulttuuriperinnön ylläpitäjänä ja kehittäjänä
- opiskelija osaa toimia lokaaleissa ja globaaleissa käsityöyhteisöissä
- opiskelija osaa harjoitella omien tavoitteiden asettamista ja nauttii niiden saavuttamisesta
- opiskelija osaa itsenäisesti harjoitella kädentaitoja ja kehittää ajattelutaitojaan
- opiskelija osaa havainnoida itsenäisesti ja haluaa rakentaa käsityötä teknologiaa, luonnontieteitä ja taiteita soveltaen
- opiskelija osaa työskennellä itsenäisesti käsityöprosessissa
- opiskelija tiedostaa välineiden, materiaalien ja tekniikoiden valinnat käyttöön omassa ilmaisussaan
- opiskelijaa löytää itsenäisesti ratkaisuja arjen ja ympäristön haasteisiin
- opiskelija osaa soveltaa omassa työskentelyssään sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisesti kestävän kehityksen sekä kiertotalouden periaatteita
- opiskelija on kasvanut ja kehittynyt käsityön tekijänä sekä osaa tuottaa ja soveltaa uutta tietoa itsenäisesti ja yhteisöllisesti
- opiskelija osaa soveltaa oppimaansa ja osaa ilmaista itseään yksilöllisissä prosesseissa ja eri ympäristöissä
- opiskelija osaa soveltaa muotoilun, käytettävyyden ja materiaalivalintojen ja tuotteen elinkaaren välisiä yhteyksiä sekä niiden vaikutuksia ympäristöön omassa ja ryhmän työskentelyssä
- opiskelijaa pohtii käsityön eettisiä arvoja ja sisäistä yrittäjyyttä sekä kehittää tunne- ja vuorovaikutustaitoja monikulttuurisessa maailmassa

10. OPPIMÄÄRÄN YKSILÖLLISTÄMINEN

Tarvittaessa opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma, joka vastaa opiskelijan opiskelu- ja oppimisedellytyksiä niin, että hän voi kehittää taitojaan omista lähtökohdistaan.

Opiskelijalla on oikeus saada aiempia opintojaan arvioiduksi ja tunnustetuksi. Opintojen tulee tavoitteiltaan ja sisällöiltään vastata käsityön perusopetuksen laajan oppimäärän opintoja. Muualla suoritettujen opintojen todistukseen merkinnällä ”korvaava suoritus”.

11. OPISKELIJAKSI OTTAMISEN PERIAATTEET

Opiskelijat valitaan hakulomakkeen ja opiskelijan motivaatiota, lähtötasoa ja sitoutumista kartoittavan kyselyn perusteella. Mikäli soveltuvia hakijoita on enemmän kuin aloituspaikkoja, valinta suoritetaan hakijoiden joukosta ilmoittautumisjärjestyksessä. Aloittavan ryhmän koko on 16 opiskelijaa. Opintojen alkaessa opiskelijan tulee olla vähintään 18-vuotias.

Mahdollisesti vapautuvat opiskelijapaikat täydennetään vuosittain. Täydentävissä opiskelijavalinnoissa opiskelijaksi otettavalta edellytetään taiteen perusopetuksen käsityön laajan oppimäärän opintoja tai vastaavia tietoja ja taitoja.

Opiskelijoilta peritään lukukausimaksuja, joiden suuruus määritellään lukuvuosittain. Erillinen materiaalmaksu voidaan periä siitä etukäteen opiskelijoille ilmoittaen, jos kurssilla käytetään kalliita erityismateriaaleja. Aikuisopiskelijoiden lukukausimaksujen alennuksissa noudatetaan Tampereen seudun työväenopiston linjauksia kurssimaksualennusten myöntämisestä.

Opiskelijan opinto-oikeus voidaan keskeyttää maksusaatavien perusteella.

12. YHTEISTYÖ

Tampereen seudun työväenopisto tekee laaja-alaisesti ja monipuolisesti yhteistyötä Tampereen kaupungin ja kaupunkiseudun alueella. Yhteistyökumppaneina toimivat esimerkiksi Tampereen kaupungin ja Ylöjärven kaupungin tarjoamat muut palvelut (kulttuuri-, vapaa-aika-, opetus-, kasvatus- ja muut hyvinvointipalvelut), toisen asteen oppilaitokset (ammattiopistot) ja kolmannen sektorin toimijat (yhdistykset).

Käsityön, muotoilun ja taiteiden välistä yhteistyötä pyritään tekemään opintojen eri vaiheissa eri toimijoiden kanssa. Taiteiden väliset opinnot tarjoavat mahdollisuuksia laaja-alaisille ja teemallisille kokonaisuuksille perustuvalla taideoppimiselle. Opinnot vahvistavat kulttuurisen tiedon ymmärtämistä ja arvottamista omassa elämässä. Opinnoissa tuotetaan ja tulkitaan kulttuuria eri taiteenaloille ominaisilla tutkimisen tavoilla. Opintojen tehtävänä on vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta ja osallisuutta omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Taiteiden väliset opintokokonaisuudet luovat mahdollisuuksia työväenopiston toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä yhteistyölle ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Tampereen seudun työväenopisto on mukana tamperelaisessa kulttuuriyhteistyössä järjestämällä itse ja osallistamalla näyttelyiden ja tapahtumien järjestämiseen. Käsityön taiteen opinnoissa opiskelijoiden näyttelytoiminta on aktiivista ja vuosittain eri vuosikurssien opiskelijat järjestävät erilaisia julkisia esittäytymisiä ja näyttelyitä mm. Ylöjärvellä kirjasto Leijassa sekä Koulutuskeskus Valossa ja Tampereella kirjastojen näyttelytiloissa. Opintonsa päättävät opiskelijat järjestävät lopputyönäyttelyn.

Tampereen seudun työväenopistossa tarjotaan kuvataiteen, sanataiteen ja teatteritaiteen perusopetusta lapsille ja nuorille sekä kuvataiteen ja käsityön taiteen perusopetusta aikuisille. Kaikkiin työväenopistossa annettavien

taiteen perusopetuksen opetussuunnitelmiin on sijoitettu opintokokonaisuus, jossa tavoitteena on opiskelijoiden taiteidenvälisen tai monitaiteisen osaamisen kehittäminen. Näin yhteistyön pitkäjänteinen suunnittelu eri taiteenalojen välillä mahdollistuu. Yhteistyön mahdollisuuksia voi syntyä myös aikuisopiskelijoiden omien verkostojen kautta. Yhteistyöstä ja projekteista päätetään tapauskohtaisesti.

Aikuisten käsityön perusopetuksessa yhteistyö valtakunnallisesti kanavoituu kansalaisopistokentän kautta. Käsityön taiteen laajan oppimäärän perusopetusta on Ylöjärvellä kehitetty määrätietoisesti 2000-luvun alusta saakka yhteistyössä mm. Helsingin suomenkielisen työväenopiston, Espoon työväenopiston, Valkeakoski-opiston ja Lahden kansanopiston henkilöstön kanssa. Vuonna 2006 julkaistiin edellä mainittujen oppilaitosten kanssa yhteistyönä tehty Taiteesta käsin - käsityön taiteen perusopetus aikuisille. Malli visuaalisten taiteiden laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteiden mukaisista opinnoista. Tätä mallia on käytetty työväenopiston aikuisten käsityön taiteen opetuksen suunnittelussa ja toteutuksessa.

13. TOIMINNAN JATKUVA KEHITTÄMINEN

Taiteidenvälistä osaamista kehitetään Tampereen seudun työväenopistossa annettavan taiteen perusopetuksen opettajien välisellä yhteistyöllä. Opettajien vertaisoppimista tuetaan ja opettajien täydennyskoulutukseen varataan resurssseja.

Myös henkilökunta kouluttautuu ahkerasti erilaisissa opinnoissa ja täydennyskoulutuksissa. Näitä oppeja ja kokemuksia hyödynnetään opistossa, myös käsityön taiteen perusopetuksen kehittämisessä.

Tampereen seudun työväenopisto on mukana Tampereen taiteen perusopetuksen kuntatason arvioinnissa, joka toteutetaan vuosittain. Arviointiin sisältyy tilastotietoja lukuvuodesta sekä vuosittain vaihtuva laadullinen, teemalliset arviointialueet. Arviointi on laadittu valtakunnallisen taiteen perusopetuksen Virvatuli-arviointimallin pohjalta. Itsearviointin toteuttaminen ja kehittäminen.

